

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 234/2023-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Straku a Ivana Fiačana v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného Valko & Volný, s. r. o., Porubského 2, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Obdo/17/2021 z 25. októbra 2022 o námietke zaujatosti sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky Jany Laššákovej, Petra Molnára a Ľuboša Szigetihho takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky Jana Laššáková, Peter Molnár a Ľuboš Szigeti **nie sú vylúčení** z konania a rozhodovania o ústavnej sťažnosti sťažovateľa vedenej pod Rvp 323/2023.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavná sťažnosť sťažovateľa doručená ústavnému súdu 7. februára 2023 bola ako sudkyni spravodajkyni pod Rvp 323/2023 pridelená sudkyni Laššákovej, zaradenej so sudcami Szigetim a Molnárom do II. senátu ústavného súdu. Sťažovateľ 6. marca 2023 vzniesol voči týmto sudcom námietku zaujatosti.

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľa sa týka rozhodnutia v zmenkovom spore, v ktorom si žalobca, na strane ktorého dochádzalo k zmenám v dôsledku radu indosamentov, proti sťažovateľovi uplatňuje zmenkovú sumu 400 000 000 Kč. Zmenkový platobný rozkaz bol ponechaný v platnosti rozsudkom okresného súdu z mája 2007, ktorý bol potvrdený rozsudkom krajského súdu z apríla 2009. Na podnet žalovaného sťažovateľa generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie, na ktoré najvyšší súd uznesením z mája 2010 rozsudky okresného a krajského súdu zrušil. Okresný súd následne druhým rozsudkom z októbra 2012 zmenkový platobný rozkaz zrušil a krajský súd tento rozsudok rozsudkom zo septembra 2013 potvrdil.

3. Ústavná sťažnosť žalobcu proti zrušujúcemu uzneseniu najvyššieho súdu z mája 2010 bola uznesením ústavného súdu z januára 2012 odmietnutá. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) však rozsudkom z 9. júna 2015 na sťažnosť žalobcu č. 72493/10 vyslovil, že došlo k porušeniu čl. 6 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu. V nadväznosti na tento rozsudok ESLP

žalobca navrhol obnovu konania v zmenkovom spore, ktorý skončil rozsudkom krajského súdu zo septembra 2013. Okresný súd rozsudkom zo septembra 2016 žalobu žalobcu o obnovu konania zamietol a krajský súd tento rozsudok rozsudkom z novembra 2017 potvrdil. Dovolanie žalobcu proti rozsudku krajského súdu bolo uznesením najvyššieho súdu z júna 2019 odmietnuté.

4. Nálezom II. senátu ústavného súdu v zložení namietaných sudcov ústavného súdu zo 16. júna 2021 (II. ÚS 94/2021) bolo uznesenie najvyššieho súdu z júna 2019 pre porušenie základného práva žalobcu zrušené z dôvodu, že strata aktívnej vecnej legitímácie žalobcu počas dovolacieho konania neodôvodňovala odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. b) Civilného sporového poriadku ako podaného neoprávnenou osobou. Nad rámec toho dal ústavný súd všeobecným súdom do pozornosti, že zjednanie nápravy porušenia ústavných práv žalobcu na vnútroštátnej úrovni je na všeobecných súdoch, a nie na ústavnom súde, keďže v čase vyslovenia porušenia ústavných práv žalobcu rozsudkom ESLP z 9. júna 2015 už bola vec opätovne právoplatne rozhodnutá, a preto by obnovením konania o ústavnej sťažnosti žalobcu proti kasačnému uzneseniu najvyššieho súdu z mája 2010 s jeho prípadným následným zrušením nebola pre nové právoplatné rozhodnutia všeobecných súdov dosiahnutá náprava porušených ústavných práv žalobcu. Tá je dosiahnuteľná len povolením obnovy konania v zmenkovom spore (za splnenia zákonných predpokladov jej povolenia), v ktorom by bola vec opätovne rozhodnutá, no bez viazanosti právnym názorom najvyššieho súdu z kasačného uznesenia z mája 2010, v ktorom ESLP videl porušenie práv žalobcu podľa dohovoru.

5. Po náleze ústavného súdu zo 16. júna 2021 najvyšší súd sťažovateľom ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením rozsudky okresného súdu zo septembra 2016 a krajského súdu z novembra 2017 zrušil.

II.

6. Podľa sťažovateľa z toho, čo nad rámec odôvodnenia bolo uvedené v náleze ústavného súdu zo 16. júna 2021, vyplýva, že sudcovia II. senátu ústavného súdu nebudú naklonení jeho argumentácii v ústavnej sťažnosti, keďže, hoc aj ako *obiter dictum*, už vyjadrili názor k veci, teda k tomu, že je dôvod na obnovu konania pred všeobecnými súdmi. Preto názor sudcov II. senátu ústavného súdu môže byť deformovaný. Hoci im nepodsúva zlý úmysel, vyjadruje presvedčenie, že možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Osobitne zdôrazňuje, že ním uvádzané skutočnosti nie sú okolnosťami, ktoré spočívajú v postupe sudcov ústavného súdu podľa § 49 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), keďže ich zaujatosť neodvodzuje z toho, ako postupujú v konaní o jeho ústavnej sťažnosti, ale z toho, čo uviedli v odôvodnení nálezu, ktorým bolo vyhovené žalobcovi ako jeho protistrane v konaní pred všeobecnými súdmi.

7. Sťažovateľ odkazuje na názor (Macejková I., Barány E., Baricová J., Fiačan I., Holländer P., Svák J. a kol. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. Bratislava C. H. Beck. 2020, s. 283), podľa ktorého sa vyjadrený právny názor musí týkať iných vecí, no jeho vec priamo súvisí s predchádzajúcou vecou, čo zakladá jeho obavu z deformovaného postoja sudcov II. senátu ústavného súdu. Sťažovateľ odkazuje na (i) uznesenie ústavného súdu č. k. I. ÚS 401/2020, podľa ktorého dôvodom na vylúčenie sudcu nie je rozhodovacia činnosť v iných nesúvisiacich veciach,

(ii) nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 71/2013, v ktorom sú prepísané závery rozhodnutí EŠLP vo veciach *San Leonard Band Club proti Malte* z 29. júla 2004 a *Indra proti Slovensku* z 1. mája 2005 a (iii) nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 47/2005, podľa ktorého sudca môže byť absolútne nestranný, no i tak môže byť jeho nestrannosť vystavená oprávneným pochybnostiam.

III.

8. Sudcovia II. senátu ústavného súdu k námietke zaujatosti uviedli, že predmetom konania, v ktorom rozhodli nálezom zo 16. júna 2021 (II. ÚS 94/2021), bola ústavná udržateľnosť uznesenia najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania pre jeho podanie neoprávnenou osobou. Čo sa týka interpretácie časti odôvodnenia, z ktorého sťažovateľ vyvodzuje ich zaujatosť, zvýrazňujú, že jeho podstatou je to, že (i) v nadväznosti na rozsudok EŠLP sa má na vnútroštátnej úrovni náprava zjednať vo všeobecnom súdnictve, a nie pred ústavným súdom; (ii) obnova konania pred okresným súdom je podmienená splnením zákonných dôvodov, no nevyjadrili sa, či sú tieto dôvody splnené, a (iii) ak by bola obnova konania povolená, okresný súd by v dôsledku rozsudku EŠLP nebol viazaný právnym názorom najvyššieho súdu z jeho uznesenia z mája 2010.

9. Z toho vyvodili, že nijak neprejudikovali prípustnosť dovolania žalobcu a ani to, či sú dané dôvody obnovy. Poukázali na to, že predmetom posudzovania v ich náleze nebola otázka straty vecnej legitímácie žalobcu na podanie dovolania, ale to, či nedostatok vecnej legitímácie vedie k strate procesnej legitímácie na podanie dovolania. Námietku sťažovateľa považujú za neopodstatnenú, nekorektnú a tendenčnú. Chápu jeho obavu z objektívnej stránky ich nestrannosti.

IV.

10. Podľa čl. IV bodu 1 písm. c) rozvrhu práce ústavného súdu o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde rozhoduje tretí senát, ak ide o sudcov druhého senátu.

11. Podľa § 49 ods. 1 prvej vety zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvod vylúčenia sudcu ústavného súdu spočívajúci v pochybnostiach o nezaujatosti podľa § 49 ods. 1 prvej vety zákona o ústavnom súde nadväzuje na požiadavku nestrannosti súdneho rozhodovania tak, ako je okrem iného definovaná aj v rozhodnutiach Európskeho súdu pre ľudské práva. Nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, keďže nestrannosť sudcu má význam pre dôveru verejnosti v súdnictvo (*Olujić proti Chorvátsku*, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok EŠLP z 5. 2. 2005, bod 57). Z hľadiska subjektívneho niet pochyb o nezaujatosti sudcov ústavného súdu.

12. Pri teste objektívnych okolností je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie zaujatosti, teda či sú dané okolnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcu (*Daktaras proti Litve*, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok EŠLP z 10. 10. 2000, bod 32). Pri objektívnom teste je dôležitým kritériom dôvera verejnosti (II. ÚS 36/2012).

13. Z hľadiska posúdenia objektívnych okolností je relevantný aj § 49 ods. 1 druhá veta zákona o ústavnom súde, podľa ktorého dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v jeho postupe v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných

veciach na ústavnom súde. To vylučuje, aby pri posudzovaní nezaujatosti, a to aj z pohľadu objektívnych okolností nebolo možné brať ohľad na to, ako sudca ústavného súdu postupoval nielen v prerokúvanej veci, ale aj v rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde. Nemožno sa stotožniť s argumentáciou sťažovateľa o tom, že vyjadrený právny názor sudcov II. senátu ústavného súdu nemožno podriaďovať pod § 49 ods. 1 druhú vetu zákona o ústavnom súde. Je zrejmé, že aj nález ústavného súdu zo 16. júna 2021 sa týkal veci sťažovateľa tak, ako bola prerokúvaná na všeobecných súdoch, a následky tohto nálezu neboli v jeho prospech. Šlo o rozhodovanie, ktoré sa síce netýka v súčasnosti prerokúvanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa, týkalo sa ústavnej sťažnosti žalobcu a v rovine podústavnej v konaní na všeobecných súdoch malo vplyv na jeho vec.

14. To však nemožno vyložiť tak, že by nešlo o postup sudcov ústavného súdu či už v konaní v prerokúvanej veci sťažovateľa alebo v rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde. Argumentácia sudcov II. senátu ústavného súdu je súčasťou ich postupu vo veciach na ústavnom súde. To vylučuje, aby takáto okolnosť bola zohľadnená pri objektívnom posudzovaní ich prípadnej zaujatosti. Nedostatok nestrannosti je daná najmä vtedy, ak sa rozhodujúci sudca zúčastnil rozhodovania, ktoré má byť v prebiehajúcom konaní predmetom posúdenia (rozsudok ESLP vo veci Piersack proti Belgicku z 1. 10. 1982, sťažnosť č. 8692/79). Sudcovia II. senátu ústavného súdu sa na rozhodnutí, ktoré sťažovateľ namieta touto ústavnou sťažnosťou, zúčastnili, no len tak, že v konaní o predchádzajúcej ústavnej sťažnosti dospeli k záveru o porušení ústavných práv žalobcu iným rozhodnutím najvyššieho súdu. Nie každá forma rozhodovania má viesť k vylúčeniu sudcov (rozsudok ESLP vo veci Hauschildt proti Dánsku z 24. 5. 1989, sťažnosť č. 10486/83).

15. Účasť sudcov ústavného súdu na rozhodovaní vo veci sťažovateľa je osobitá a určovaná osobitnou štruktúrnou a funkčnou účasťou, ktorá vyplýva z ich osobitných kompetencií členov senátu ústavného súdu, ktorý stojí mimo štruktúry všeobecného súdnictva. Jeho výlučnou funkciou je posúdenie možného porušenia ústavných práv tej či onej strany sporu vedeného pred všeobecnými súdmi. Sudcovia II. senátu ústavného súdu sa rozhodovania vo veci sťažovateľa zúčastnili v celkom osobitej situácii, keď na strane jednej bolo rozhodované o zásahu do ústavného práva jedného z účastníkov sporu pred všeobecnými súdmi a na strane druhej ústavným súdom ako orgánom mimo systému všeobecného súdnictva. Tieto funkčné a štruktúrne okolnosti vylučujú, aby bolo možné predchádzajúce rozhodnutie sudcov II. senátu ústavného súdu posúdiť ako dôvod ich vylúčenia z rozhodovania vo veci sťažovateľa, a to aj s ohľadom na požiadavku rozhodovania nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde nie sú pochybnosti o nezaujatosti sudcov II. senátu ústavného súdu, čím nie sú splnené zákonné podmienky na ich vylúčenie z konania a rozhodovania o ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2023

Robert Šorl
predseda senátu